

Unowocześnianie i zwiększanie konkurencyjności Polski to jedno z głównych zadań naszego kraju. Nie sposób dokonać tego bez stabilnego współdziałania najważniejszych instytucji państwa. Wygłaszając w listopadzie 2011 r. orędzie, na inauguracyjnych posiedzeniach Sejmu i Senatu, Prezydent Bronisław Komorowski zachęcał rząd do odważnego i rozważnego wprowadzania reform, zwracając uwagę nowo zaproszonych parlamentarzystów na wielkie wyzwania stojące przed Polską.

Pałac Prezydencki i Belweder są żywymi ośrodkami merytorycznej dyskusji nad kierunkami rozwoju Polski. Prezydent Bronisław Komorowski jest inicjatorem dialogu społecznego i debat na te tematy. Dyskusje toczą się w ramach Forum Debaty Publicznej (FDP) oraz w toku częstych konsultacji z różnymi środowiskami politycznymi. Od zainicjowania Forum Debaty Publicznej we wrześniu 2010 r. odbyło się 39 debat w najpilniejszych sprawach gospodarczych i społecznych, poruszających problematykę demograficzną, samorządową, systemu stanowienia prawa, edukacyjną oraz kulturową.

Wyzwania dla wzrostu gospodarczego

PKB rósł w naszym kraju nieprzerwanie od 1992 r., a w 2009 r. byliśmy jedynym krajem w Unii Europejskiej, który uniknął recesji. Mamy niższy poziom zadłużenia, a także zapis w Konstytucji uniemożliwiający zadłużenie państwa powyżej 60 proc. PKB.

Niemniej, światowy kryzys gospodarczy stwarza realne zagrożenia dla owoców pol-

skiego sukcesu gospodarczego. Prezydent Komorowski zwraca uwagę na konieczność podjęcia odważnych i energicznych kroków. Odpowiedzią Polski na kryzys powinny stać się działania zmierzające do wzmocnienia bezpieczeństwa finansowego, redukcji deficytu i długu publicznego, zwiększenia konkurencyjności polskiej gospodarki, a tym samym utrzymania wzrostu gospodarczego.

W ocenie Prezydenta Komorowskiego należy wykorzystać „dobre czasy” do naprawy finansów publicznych oraz reform i działań dla zwiększenia konkurencyjności. Minimalizuje się wtedy krótkookresowe koszty przy długookresowych i trwałych korzyściach. Jak trudne i ryzykowne jest przeprowadzanie reform w czasie recesji – wymuszonych, pod presją rynków finansowych – widać na przykładzie Grecji. Załamanie koniunktury gospodarczej w Europie pokazuje, że w dzisiejszym świecie suwerenność gospodarcza, to przede wszystkim prowadzona w horyzoncie wielu lat odpowiedzialna polityka gospodarcza. Jej zasadniczym celem powinno być zapewnienie trwałej konkurencyjności, a przez to wysokiego wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. W dzisiejszym świecie wyznacznikiem pozycji międzynarodowej państw i miarą ich roli na scenie globalnej jest wielkość i konkurencyjność ich gospodarek. A zatem tylko konkurencyjna i zdrowa gospodarka zapewni Polsce właściwą rolę w Europie i świecie.

Prezydent RP jest głęboko przekonany, że Polska potrzebuje odważnych zmian i dlatego konsekwentnie inspiruje i wspiera wysiłki reformatorskie rządu i bierze współodpowiedzialność za działania modernizacyjne. Szuka porozumienia na rzecz reform, nie tylko na poziomie politycznym, ale też eksperckim i obywatelskim. Podczas

Nagroda Gospodarcza Prezydenta RP

Wzmacnianie polskiej gospodarki polega w dużej mierze na kształceniu postaw poprzez docenianie i promowanie najbardziej przedsiębiorczych, kreatywnych, śmiałych i innowacyjnych osób, bo to one są awangardą postępu i modernizacji. To ci przedsiębiorczy ludzie przekraczają granice i wyznaczają nowe trendy w działalności gospodarczej, stając się prekursorami zmian i ambasadorami postępu. Z myślą o takich osobach, przedsiębiorstwach, a także sprzyjających im instytucjach, Prezydent Bronisław Komorowski zdecydował o wznowieniu Nagrody Gospodarczej Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Nagrody, która promuje patriotyzm pracy i „codziennego trudu” oraz szerzy myślenie o nowoczesnej Polsce. Przyszłość państwa, jego siła, znaczenie, wykuwa się w codziennej pracy ludzi przedsiębiorczych, w codziennym wysiłku owocującym rozwojem gospodarczym kraju.

Uroczystość wręczenia przez Prezydenta RP najlepszym polskim przedsiębiorstwom oraz instytucjom badawczym statuetek nagrody odbywa się podczas Międzynarodowych Targów Poznańskich. Nagroda przyznana jest w czterech kategoriach:

- *Innowacyjność*
- *Ład Korporacyjny i Społeczna Odpowiedzialność Biznesu*
- *Obecność na Rynku Globalnym*
- *Zielona Gospodarka*

obrad Forum Debaty Publicznej większość ekspertów akcentowała konieczność wsparcia innowacyjności naszej gospodarki. Potencjał innowacyjny w dużej mierze zależy od jakości szkolnictwa wyższego, dopasowania oferty kształcenia do potrzeb zmieniającego się społeczeństwa i rynku pracy

oraz od relacji między nauką a gospodarką. Eksperci podkreślali, że reforma nauki i szkolnictwa wyższego powinna zmierzać do tworzenia nowoczesnego, mądrego, wykształconego społeczeństwa obywatelskiego.

Zdaniem Prezydenta RP te czynniki oraz duch polskiej przedsiębiorczości najlepiej dowodzą, że polscy przedsiębiorcy stali się siłą napędową udanej transformacji, a w tym gronie na szczególne wyróżnienie zasługuje mały i średni biznes, który był i jest dźwignią rozwoju polskiej gospodarki.

Spotkania poświęcone kwestiom gospodarczym w kraju i za granicą są istotnym elementem w kalendarzu głowy państwa. Prezydent Bronisław Komorowski bierze udział w wielu spotkaniach z przedsiębiorcami i ludźmi biznesu. W takich rozmowach podkreśla znaczenie inicjatyw przedsiębiorców i w nich widzi potężny kapitał, zdolność do adaptacji, do innowacji, które są siłą napędową polskiej gospodarki i przedsiębiorstw w XXI wieku.

Zdaniem Prezydenta RP do bardzo ważnych wyzwań gospodarczych Polski należy modernizacja polskiej wsi, prowadzona z poszanowaniem tradycji. Regularne spotkania z wybitnymi ekspertami i specjalistami w dziedzinie rolnictwa i obszarów wiejskich skupiają się na prezentacji analiz i projektów dotyczących wykorzystania bogatych zasobów wsi. Ten kapitał tworzą przede wszystkim ludzie, a także dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze Polski. Począwszy od marca 2011 r., kiedy podsumowywane były wstępne wyniki spisu rolnego przeprowadzonego przez GUS w 2010 r., dyskutowano

X edycja Nagrody Gospodarczej Prezydenta RP, Poznań, 29 maja 2012 roku

o sprawach obszarów wsi i gospodarce rolnej, poruszając tematy takie jak: zwiększanie szans edukacyjnych na obszarach wiejskich, zaangażowanie mieszkańców wsi w inicjatywy lokalne, a także dostarczanie nowych impulsów dla przyspieszenia rozwoju w obszarach wiejskich.

Z inicjatywy Prezydenta RP dyskutowano też nad problematyką organizmów modyfikowanych genetycznie. Prezydent Bronisław Komorowski zachęcał rząd do debaty dotyczącej regulacji kwestii związanych z GMO w jednej ustawie, aby nie ryzykować, że w poszczególnych ustawach znajdują się cząstkowe zapisy, które niekoniecznie tworzą logiczną i odpowiedzialną całość systemu prawnego. W tej kwestii ważne jest, aby poprzez rozmowę wyjaśniać wątpliwości, rozstrzygać obawy, a także próbować odejść od zideologizowania problemu genetycznie modyfikowanej żywności, pasz i innych towarów, tak by ocenić je z punktu widzenia rzeczywistych zagrożeń, nadziei i szans dla wielu obszarów polskiego życia gospodarczego.

Wyzwania demograficzne

Prezydent Bronisław Komorowski aktywnie angażuje się w debatę szukającą rozwiązań dla niekorzystnych trendów demograficznych. Zagadnienia te poruszano wielokrotnie podczas Forum Debaty Publicznej, a także na międzynarodowych konferencjach eksperckich. Zapewnienie przyszłym emerytom odpowiednich dochodów gwarantowanych solidarnością pokoleniową jest jednym z najbardziej aktualnych wyzwań dla Polski, podobnie jak dla większości krajów europejskich.

Wsparcie dla polityki rodzinnej

Intencją Prezydenta RP jest stworzenie strategicznych założeń polityki wspierającej odpowiedzialne rodzicielstwo. Prezydent Bronisław Komorowski w rozmowie z przedstawicielami rządu i partnerami społecznymi przekonywał, że potrzeba nam rozwiązań o charakterze systemowym, stwarzających rodzinom poczucie bezpieczeństwa i stabilizacji, sukcesywnie realizujących określone cele. Polityka rodzinna nie może być traktowana jako źródło oszczędności, lecz wręcz przeciwnie – jako optymalny sposób inwestowania w przyszłość. Procesy demograficzne powodują skupienie powszechnej uwagi także na tych aspektach polityki rodzinnej, które odnoszą się do przyczyn i skutków niskiej dzietności rodzin.

Polityka rodzinna musi brać ponadto pod uwagę efektywność, tak by przy ograniczonych możliwościach budżetu państwa dobierać najmniej uciążliwe dla podatników rozwiązania. Prezydent proponował szersze spojrzenie, nie tylko na sytuację ekonomiczną rodzin, ale również na warunki życia i klimat wokół rodzin, jakość ich otoczenia, a zatem takie kwestie jak: dostęp do żłobka, przedszkola, szkoły czy lekarza.

Prezydent Bronisław Komorowski w tym obszarze swojej działalności szczególny nacisk kładzie na ocenę skutków wprowadzanych zmian legislacyjnych oraz możliwości budżetowych jednostek, których zadania zostają w ich wyniku zmienione. Ponad rok po podpisaniu ustawy o formach opieki nad dziećmi do lat trzech, zwaną ustawą żłobkową, przybyło ok. 170 instytucji opieki dla najmłodszych dzieci i ponad 30 tys. miejsc. Nowe, zróżnicowane formy opieki są wykorzystywane, ale nadal istnieją przeszkody tkwiące m.in. w obowiązujących przepisach

Prezydent Bronisław Komorowski podpisuje ustawę o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, 23 lutego 2011 roku

Konkurs „Dobry Klimat dla Rodziny” o Nagrodę Pary Prezydenckiej

Para Prezydencka zainaugurowała w Międzynarodowym Dniu Rodzin Konkurs „Dobry Klimat dla Rodziny”. Ideą Konkursu skierowanego do wszystkich gmin i powiatów jest nagradzanie i promocja dobrych praktyk samorządów, które realizują projekty pomagające rodzinom w rozwiązywaniu ich problemów.

W 2012 r. Para Prezydencka zwracając uwagę na poszczególne aspekty funkcjonowania rodzin wskazała następujące kategorie konkursowe:

- inicjatywy międzypokoleniowe, podejmowane w celu integracji i wzmacniania więzi między generacjami,
- wsparcie dla rodzin w opiece i edukacji najmłodszych dzieci, dotyczy wsparcia rodziców w sprawowaniu codziennych obowiązków opiekuńczych i wychowawczych,
- kategoria otwarta, do której samorządy same mogą zgłaszać te inicjatywy, które – ich zdaniem – tworzą w społeczności lokalnej dobry klimat dla rodziny.

wykonawczych. Do pełnego wprowadzenia przepisów w życie brakuje jeszcze zdolności finansowych samorządów, które tę ustawę mają realizować w praktyce.

Z wyzwaniem demograficznymi i wspieraniem rodzin wiąże się także kwestia systemu ochrony zdrowia. Z inspiracji Prezydenta Bronisława Komorowskiego odbyło się wiele spotkań i konsultacji w sprawie pakietu ustaw zdrowotnych. Dyskusja wokół ustawy o refundacji leków zaowocowała listem Prezydenta RP do Premiera Donalda Tuska w sprawie wątpliwości konstytucyjnych. Wątpliwości

te zostały uwzględnione w toku prac parlamentarnych nad ustawą. W trakcie debaty „Kształcenie kadr medycznych” dyskutowano na temat usprawnienia systemu nauczania.

W lipcu 2011 r. Prezydent Bronisław Komorowski podpisał ustawę Kodeks Wyborczy, która dostosowała organizację wyborów do potrzeb osób z niepełnosprawnością. W swoich wystąpieniach zachęcał tę grupę osób do skorzystania z nowego prawa i udziału w głosowaniu.

Uczestnictwo osób z niepełnosprawnością w demokracji zależy w szczególności od dostępu do informacji. W marcu 2012 r. w ramach Forum Debaty Publicznej dyskutowana była rola telewizji w przełamywaniu barier. Refleksje i pomysły wymieniali między sobą przedstawiciele środowisk osób niepełnosprawnych i nadawców telewizyjnych. Tematem dyskusji była realizacja praw i możliwości mogących zwiększyć dostęp osób, zwłaszcza z dysfunkcją wzroku i słuchu, do programów telewizyjnych.

Reforma emerytalna

Jak najszerszy konsensus społeczny i budowanie stabilnego układu politycznego dla akceptacji i zrozumienia reformy emerytalnej wytyczały kierunek działań Prezydenta RP, który konsekwentnie dążył do tego, by reforma była wspierana i realizowana wspólnym wysiłkiem przez koalicję rządową i liczące się siły polityczne w Polsce. Budując płaszczyznę porozumienia, zaprosił na spotkanie w Pałacu Prezydenckim w lutym 2012 r. szefów wszystkich klubów parlamentarnych, aby wspólnie rozmawiać o przyszłości systemu emerytalnego i podjąć próbę wypracowania wspólnego stanowiska.

Inauguracja kampanii „Idziemy na wybory”, 15 września 2011 roku

Prezydent RP na Forum Debaty Publicznej dotyczącym OFE, Belweder, 11 marca 2011 roku

Prowadzony przez Prezydenta RP szeroki dialog społeczny miał na celu przygotowanie Polaków do niezbędnej i nieuchronnej reformy systemu emerytalnego, w tym do uczynienia pierwszego kroku, jakim jest podniesienie wieku emerytalnego. Rządowy projekt ustawy dotyczący stopniowego podnoszenia wieku emerytalnego budził wiele pytań, sporo obaw i niepewności. Dyskusje, które w różnych formach toczyły się w Pałacu Prezydenckim, wskazały także na potrzebę podjęcia takich wyzwań jak problem aktywności zawodowej ludzi starszych, możliwości włączenia ich doświadczenia i wiedzy w pracę na rzecz rozwoju.

W ramach Forum Debaty Publicznej w marcu 2012 r. w dyskusji o wyzwaniach demograficznych i reformie emerytalnej oprócz Prezydenta RP wzięli udział m.in. Pierwsza Dama Anna Komorowska, minister pracy Władysław Kosiniak-Kamysz, a także szef Rady Gospodarczej przy premierze Jan Krzysztof Bielecki. Prezydent Bronisław Komorowski wskazywał na konieczne warunki brzegowe, które powinny być spełnione, aby reforma była zrozumiała i akceptowana społecznie, aby opinia publiczna była dobrze poinformowana i przekonana, że w programie zmian uwzględniono różne punkty widzenia. Upominał się także o głos młodych ludzi, który uważa za niesłuchanie ważny w tej sprawie.

Nieprzypadkowo też II Kongres Demograficzny rozpoczął swoje obrady w marcu 2012 r. w Pałacu Prezydenckim. Pałac stał się bowiem ważnym i cenionym ośrodkiem dyskusji, analiz i szukania dobrych odpowiedzi na wyzwania strategiczne Polski. Szeroka debata, którą inicjuje i prowadzi Prezydent

Bronisław Komorowski, może ułatwić opinii publicznej zrozumienie, jak powinny przebiegać procesy dostosowania się do zachodzących zmian demograficznych. Prezydent RP podkreśla z jednej strony nieuchronność procesów demograficznych i starzenie się polskiego społeczeństwa, a z drugiej strony konieczność poszukiwań takich rozwiązań, które zapewnią przyszłym emerytom życie na zadowalającym poziomie bez obarczania nadmiernymi kosztami młodego, mniej licznego pokolenia. Według Prezydenta Bronisława Komorowskiego istotną wartością, którą powinniśmy zachować i rozwijać, jest zasada solidarności międzypokoleniowej, ponieważ żadne protesty i referenda nie odwrócą naturalnych procesów demograficznych.

Prezydent RP podjął działania budujące konsensus i koalicję poparcia dla zmian w systemie emerytalnym już w pierwszym roku swojego urzędowania, kiedy konsultował z rządem, z partnerami społecznymi, z prawnikami i z ekspertami ustawę dotyczącą zmian w systemie emerytalnym, polegających na przesunięciu części składki z OFE do ZUS. Prezydent Bronisław Komorowski wystosował list do Premiera Donalda Tuska, w którym wyraził oczekiwanie, żeby projekt ustawy zawierał rozwiązania korzystne dla przyszłych emerytów: odpowiednio wysoką waloryzację składek na subkoncie w ZUS, zapewnienie możliwości dziedziczenia składek po ubezpieczonych oraz wsparcie dla upowszechnienia dobrowolnych ubezpieczeń emerytalnych. Zawarte w liście propozycje zostały uwzględnione w ustawie. Nad zmianami w OFE Prezydent RP debatował wraz z czołowymi polskimi ekonomistami w marcu 2011 r.

Podkreślał w tych rozmowach konieczność stworzenia ośrodka, który rzetelnie, w sposób niezależny od bieżącej polityki, dokonywałby długookresowych prognoz systemu zabezpieczenia społecznego i informował rząd, parlament i opinię publiczną o problemach związanych ze stabilnością finansową oraz efektami socjalnymi tego systemu. W efekcie tych rozmów obecnie trwają konsultacje projektu ustawy o aktuariuszu krajowym.

Prezydent Bronisław Komorowski wystąpił także z inicjatywą ustawodawczą dotyczącą nowelizacji ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wprowadziła ona przepisy o możliwości ponownego ustalania wysokości emerytur dla osób, których prawo do emerytury zostanie zawieszona. Możliwość ponownego przeliczenia emerytury po zakończeniu aktywności zawodowej niweluje niekorzystny wpływ zmiany przepisów dotyczących zasad łączenia pracy z emeryturą na wysokość emerytur. To była pierwsza sfinalizowana w parlamencie inicjatywa ustawodawcza Prezydenta Komorowskiego.

Dane demograficzne pokazują, że żyjemy coraz dłużej, rodzi się coraz mniej dzieci, a polskie społeczeństwo coraz bardziej się starzeje. W związku z tym w Kancelarii Prezydenta RP odbywają się cyklicznie debaty poświęcone różnym aspektom starości. W maju 2011 r. dyskutowano, jak zapewnić godziwą emeryturę na przyszłość. Debata, w której uczestniczyli przedstawiciele partnerów społecznych oraz eksperci, zaowocowała opracowaniem kierunkowych rekomendacji dotyczących zmian w systemie emerytalnym. Tematem spotkania w październiku 2011 r., odbywającego się pod hasłem

„Praca dla osób starszych”, były problemy niskiej aktywności zawodowej osób powyżej 50. roku życia oraz propozycje rozwiązań, które przyczynią się do wzrostu zatrudnienia dojrzałych Polaków.

Najwyższy czas zmienić stosunek do starości, dać ludziom bardziej doświadczonym szansę na aktywne uczestnictwo w życiu społecznym i zawodowym, a solidarność międzypokoleniową uczynić jedną z zasad funkcjonowania społeczeństwa i polskich rodzin. Taką próbą zmiany perspektywy była organizacja międzynarodowej konferencji pt. „Zwiększanie aktywności osób starszych oraz solidarność międzypokoleniowa – podejście zintegrowane”. Było to wydarzenie wpisujące się w Europejski Rok Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej, inicjatywę Unii Europejskiej. Zdaniem Prezydenta Bronisława Komorowskiego warto, abyśmy dostrzegli, że oprócz tego pierwszego kroku, jakim jest podniesienie wieku emerytalnego, stoją przed nami dalsze wyzwania, a wśród nich problem aktywności zawodowej ludzi starszych i utrzymania zdolności do pracy.

Jakość państwa i prawa

Przez ponad 20 lat gospodarka kraju nadrobiła dużą część dystansu dzielącego nas od krajów bardziej rozwiniętych. Rozwój cywilizacyjny polega na poprawie jakości państwa, czyli standardów stanowienia i stosowania prawa oraz zwiększaniu efektywności instytucji. Państwo ma nadawać przyjazne i trwałe ramy dla rozwoju i w przekonaniu Prezydenta RP na tym polu powinna koncentrować się dziś działalność prorozwojowa państwa.

Nowy model zaangażowania w proces legislacyjny

Prezydent Bronisław Komorowski wspiera inicjatywy zmierzające do usprawnienia procesów stanowienia i egzekucji prawa. Nowy model pozytywnego zaangażowania głowy państwa w proces legislacyjny opiera się m.in. na wczesnym sygnalizowaniu niedostatków procedowanych ustaw i zgłaszanych projektów, inicjowaniu szerokiej dyskusji nad proponowanym prawem, poszukiwaniu kompromisu pomiędzy różnymi propozycjami oraz wykorzystywaniu odrębnego narzędzia w postaci inicjatywy ustawodawczej. Korzystając z tego prawa, Prezydent RP doprowadził do przyjęcia nowelizacji ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zgłosił też kilka innych inicjatyw, m.in. nowelizację ustawy o zgromadzeniach, projekt zmian zobowiązujący związki sportowe do umieszczania godła na koszulkach polskiej reprezentacji narodowej oraz propozycję nowelizacji ustawy o nasiennictwie – dającą czas rządowi na całościowe uregulowanie kwestii organizmów modyfikowanych genetycznie.

Jedną z najważniejszych wartości w budowaniu suwerennego państwa jest partycypacja społeczna i przeświadczenie obywateli, że prócz obowiązków publicznych zachowują prawo współdecydowania o przyszłości i funkcjonowaniu kraju. Prezydent RP szuka sposobów usprawnienia procesów stanowienia i egzekwowania prawa, tak by otwartość administracji była skuteczną gwarancją obywatelskiego uczestnictwa we władzy. Zależy to od przejrzystości obowiązującego prawa i równego dostępu do usług publicznych.

Na Forum Debaty Publicznej dyskutowano niejednokrotnie zarówno o stano-

wieniu prawa, jak i poprawie jakości funkcjonowania państwa. W trakcie spotkań przedstawiciele administracji państwowej, sądów i trybunałów, organizacji pozarządowych, samorządów zawodowych, świata nauki oraz eksperci wielu dziedzin wskazywali główne wyzwania i dyskutowali nad rozwiązaniami. Wymiernym efektem prac zespołu FDP „Sprawne i służebne państwo” będzie przygotowanie tzw. „zielonych ksiąg”, stanowiących kompleksową ocenę sytuacji oraz wypracowanie katalogu konkretnych rekomendacji. Uczestnicy debaty wyrażali przekonanie, że demokratyczne państwo nie może funkcjonować bez sprawnego i przejrzystego systemu stanowienia prawa. Dlatego dostrzegając obecne wady systemu legislacyjnego, takie jak: nadprodukcja aktów prawnych, zawilgość, brak

Działalność legislacyjna Prezydenta RP

Mijające 2 lata pokazały, że prezydentura może sprzyjać dialogowi i wypracowywaniu kompromisu. Prezydent Bronisław Komorowski systematycznie współpracuje zarówno z rządem, jak i z opozycją oraz z różnymi środowiskami, które zgłaszają swoje potrzeby i formułują konkretne postulaty. W odpowiedzi Prezydent RP konsekwentnie realizuje przynależne mu jako głowie państwa prerogatywy, związane z inicjatywą ustawodawczą, podpisywaniem ustaw, kierowaniem wniosków do Sejmu o ponowne rozpatrzenie ustaw (weto) oraz kierowaniem wniosków do Trybunału Konstytucyjnego.

Spis inicjatyw i działań legislacyjnych znajduje się na końcu publikacji

W 2011 r. na Forum Debaty Publicznej pojawiły się zagadnienia kluczowe dla „Sprawnego i służebnego państwa”:

- *system stanowienia prawa, tj. zbiór reguł postępowania, prowadzący do tworzenia prawa najwyższej jakości, poddanego rzetelnemu procesowi konsultacji oraz wnikliwej ocenie skutków regulacji*
- *proceduralny wymiar relacji obywatela i administracji rozumiany jako katalog podstawowych zasad umożliwiających obywatelowi skuteczne dochodzenie swoich praw w urzędzie oraz sprawne i sprawiedliwe rozstrzygnięcie przez sąd ewentualnych odwołań od decyzji organów administracji*
- *system nieodpłatnej pomocy prawnej, czyli zespół instytucjonalnych i finansowych narzędzi wspierania osób ubogich i wykluczonych społecznie w zakresie uzyskiwania informacji oraz fachowej opinii i porady prawnej*

przejrzystości i częsta niespójność prawa oraz brak konsultacji społecznych i przewidywania skutków wprowadzanych regulacji, wskazywali na obszary koniecznych zmian i propozycje rozwiązań.

W trakcie seminariów eksperckich przedstawiciele nauki i praktycy prowadzili dyskusje o najistotniejszych zagadnieniach i formułowali swoje postulaty. We wrześniu 2011 r. grono zaproszonych ekspertów zajmowało się konstytucyjną zasadą prawidłowej legislacji, a miesiąc później problematyką konsultacji społecznych w procesie stanowienia i zmiany prawa. Podkreślano, że Konstytucja RP gwarantuje obywatelom pełne prawo do partycypacji w procesie stanowienia prawa. Organy władzy publicznej powinny pamiętać, że prawo jest tworzone dla obywateli, a konsultacje nie powinny

być utrudnieniem w procesie jego tworzenia, lecz przejawem demokratyzacji życia publicznego. Na kolejnych spotkaniach w listopadzie 2011 r. zespół FDP „Sprawne i służebne państwo” szukał m.in. odpowiedzi na pytania: „Ile kosztuje złe prawo?” i „Jaki winien być model monitoringu funkcjonowania prawa?”. Podczas dyskusji w grudniu 2011 r. rozmawiano o dobrych światowych praktykach w dziedzinie stanowienia prawa, a w styczniu 2012 r. o lobbingu i rzecznictwie.

Oddzielny cykl spotkań stanowią seminaria poświęcone nieodpłatnej pomocy prawnej dla potrzebujących, których celem jest określenie społecznych potrzeb w tej dziedzinie i metod ich zaspakajania, z uwzględnieniem istniejącego potencjału organizacyjnego i finansowego oraz zaprezentowanie i poddanie publicznej dyskusji propozycji rozwiązań systemowych.

Obywatele i administracja

Drugą sferą aktywności zespołu FDP „Sprawne i służebne państwo” są zagadnienia związane z właściwym unormowaniem relacji obywateli i administracji, także w zakresie koniecznych zmian w procedurze administracyjnej i sądowno-administracyjnej. W tym kontekście omówione zostały: zasada dwuinstancyjności postępowania administracyjnego w świetle Konstytucji RP, różnorodność europejskich modeli sądownictwa administracyjnego, ze szczególnym zwróceniem uwagi na systemy dopuszczające orzekanie reformatoryjne oraz pozainstytucjonalne metody rozwiązywania sporów o charakterze administracyjnym.

Prezydent Bronisław Komorowski sugeruje, aby zmiany szły w kierunku tzw. modelu reformatoryjnego, w którym sądy

Inauguracja Forum Debaty Publicznej – spotkanie zespołu „Samorząd Terytorialny dla Polski”, 7 października 2010 roku

Witryna Obywatelska dla dobrych praktyk

W ramach portalu internetowego www.prezydent.pl uruchomiona została Witryna Obywatelska, jako miejsce gromadzenia i rozpowszechniania dobrych praktyk. Witryna propaguje dobre praktyki, promując pozytywne starania wspólnot obywatelskich, partnerstwo samorządów oraz udane obywatelskie inicjatywy lokalne.

Podróżując po Polsce, miałem okazję poznać wiele inicjatyw samorządowych, dobrze służących pobudzaniu obywatelskiej aktywności. Nieraz też mogłem podziwiać, jak twórcze okazały się pomysły mieszkańców, którzy chcieli mieć wpływ na swe Małe Ojczyzny i na co dzień współdecydować o ich losach. Jestem przekonany, iż warto rozpowszechniać te przykłady dobrych praktyk i zachęcać Polaków do czynnego udziału w kształtowaniu własnego otoczenia. Dlatego na prezydenckiej stronie internetowej uruchomiliśmy Witrynę Obywatelską...

List inauguracyjny projekt Witryny Obywatelskiej, 25 kwietnia 2012 r.

mogą merytorycznie rozstrzygać sprawy. Sądownictwo administracyjne w Polsce, zgodnie z art. 184 Konstytucji, kontroluje działalność administracji publicznej, a więc w przedmiocie orzekania pełni rolę kasacyjną – co do zasady może jedynie uchylić decyzję merytoryczną i przekazać sprawę organowi administracji publicznej do ponownego rozpatrzenia. Model reformatorski dopuszcza ograniczoną kompetencję sądów administracyjnych do wydawania rozstrzygnięć zastępujących akt administracyjny albo nakazujących organowi wydanie rozstrzygnięcia o określonej treści.

Przemawiając do Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego, Prezydent RP podkreślił ro-

snącą liczbę poprawnych wyroków i wzrost efektywności działania sądów administracyjnych. Zwrócił jednak uwagę na problem egzekwowania wydanych już wyroków i sytuacji, w których sprawa zaczyna krążyć przez lata między instytucjami administracyjnymi i sądowymi. Obywatel, trzymając w ręku prawomocny wyrok sądu administracyjnego, zbyt często postawiony jest w roli bezsilnego obserwatora. Jest to poważna rysa na wizerunku naszego państwa. W związku z tym Prezydent Bronisław Komorowski zaapelował do sędziów NSA o włączenie się do dyskusji na temat modelu sądownictwa administracyjnego. Zadeklarował swoje poparcie dla propozycji wzmacniającej skuteczność sądownictwa administracyjnego i skorzystanie z inicjatywy legislacyjnej.

Samorząd terytorialny

Kluczowym filarem sprawnego i silnego państwa jest samorząd terytorialny. Zaangażowanie na rzecz wspólnot lokalnych to ważny wyraz aktywności obywatelskiej. W tę wizję wpisują się podejmowane przez Prezydenta RP działania umacniające i kształtujące przyszłość samorządu terytorialnego. Ponad dwadzieścia lat jego funkcjonowania jest wystarczającym okresem dla dokonania oceny i przedstawienia propozycji korekt usuwających bariery, jakie nagromadziły się w przeszłości.

Przedstawiciele samorządowców złożyli podczas spotkania 24 września 2010 r. na ręce Prezydenta Bronisława Komorowskiego dokument „Wnioski dla Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej do rozpoczęcia prac nad białą księgą samorządu terytorialnego w roku XX-lecia”. Prezydent uznał, że wnioski i rekomendacje płynące z debat samorządowych powinny mieć swój dalszy ciąg

Forum Debaty Publicznej „Samorządność filarem kapitału społecznego”, 29 lutego 2012 roku

w propozycjach konkretnych regulacji prawnych. W październiku 2010 r. w Kancelarii Prezydenta RP rozpoczął działalność Zespół do spraw samorządu terytorialnego. Podczas narad roboczych z udziałem doradców Prezydenta RP oraz ekspertów i reprezentantów środowiska samorządowego wypracowywano rozwiązania systemowe i legislacyjne dotyczące m.in. wzmocnienia udziału mieszkańców w samorządzie terytorialnym oraz współdziałania gmin, powiatów i województw.

Zespół przygotował wstępny projekt ustawy o wzmocnieniu udziału mieszkańców w samorządzie terytorialnym, o współdziałaniu gmin, powiatów i województw. Przyjęto podstawowe założenie, że treść projektu ustawy musi być oparta o zgodną wolę organizacji samorządowych i pozarządowych, a w toku prac będą przeprowadzone szerokie konsultacje ze wszystkimi zainteresowanymi środowiskami. Konsultacje, organizowane przez Kancelarię Prezydenta RP, miały charakter publiczny oraz były oparte na zasadzie jawności, równości i otwartości. Przeprowadzono je w kwietniu 2011 r. także w ośrodkach regionalnych w Białymstoku, Szczecinie, Kielcach, Gliwicach, Opolu, Poznaniu, Bydgoszczy. Wzięło w nich udział ponad 1000 osób, w tym m.in. przedstawiciele władz samorządowych i organizacji obywatelskich.

W październiku 2011 r. Zespół, uwzględniając wyniki konsultacji i uwagi związków samorządowych i organizacji pozarządowych działających na rzecz społeczeństwa obywatelskiego, jak również realne możliwości realizacji zadań nałożonych przez projekt na jednostki samorządu terytorialnego, przygotował zaktualizowany projekt ustawy o wzmocnieniu udziału mieszkańców w działaniach samorządu terytorialne-

go, o współdziałaniu gmin, powiatów i województw oraz o zmianie niektórych ustaw.

Organizacje pozarządowe

Rozwój standardów życia publicznego nie byłby możliwy bez współpracy z instytucjami społeczeństwa obywatelskiego. W 2011 r. w ramach FDP odbywały się poświęcone temu debaty, których efektem było powołanie w lipcu 2011 r. Zespołu ds. Rozwiązań w zakresie Finansowania Działalności Społecznej i Obywatelskiej. W skład zespołu weszli przedstawiciele organizacji pozarządowych, rządu oraz samorządu. Celem zespołu jest opracowanie rozwiązań, które służyłyby finansowemu wzmocnieniu podmiotów prowadzących działalność społeczną i obywatelską – w szczególności organizacji pozarządowych i grup nieformalnych.

Wynikiem pracy Zespołu jest identyfikacja problemów związanych z finansowym aspektem działalności społecznej i obywatelskiej oraz określenie głównych kierunków prac: stworzenie nowego, stałego mechanizmu finansowania tej działalności, ułatwienie indywidualnej filantropii Polaków oraz zmniejszenie obciążeń biurokratycznych w realizacji zadań publicznych przez organizacje społeczne. Zespół opracowuje szczegółowe rozwiązania, które pozwolą zaplanować stworzenie w Polsce instytucji, działającej w oparciu o odkładany kapitał żelazny, uwzględniającej lokalne zakorzenienie wielu organizacji społecznych. Ponadto prowadzone są prace nad stworzeniem założeń do nowych regulacji w zakresie zbiórek publicznych i loterii charytatywnych. Opracowane zostały także rekomendacje do zmiany obecnych przepisów w zakresie zlecenia oraz sprawozdawania realizacji zadań publicznych przez organizacje pozarządowe.

Prezydencki Program Ekspercki

Nowe, ciekawe pomysły, innowacyjne rozwiązania, wybiegające w przyszłość propozycje modernizacyjne – to oczekiwania, które Prezydent Bronisław Komorowski wiąże z projektem zaproszenia ekspertów z ośrodków akademickich z całej Polski do udziału w Prezydenckim Programie Eksperckim. Celem tego programu jest wykorzystanie potencjału intelektualnego i doświadczenia ekspertów z różnych dziedzin szeroko rozumianej polityki państwa.

Prezydent Bronisław Komorowski stworzył możliwość zgłaszania projektów przez młodych doktorów różnych dyscyplin naukowych, prowadzących – w ramach swojej pracy naukowej – innowacyjne badania w zakresie istotnym z punktu widzenia urzędu Prezydenta RP. Prezydencki Program Ekspercki przewiduje praktyczne zastosowanie tych badań, m.in. w polityce zagranicznej i bezpieczeństwa, w polityce gospodarczej i społecznej, w rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, a także w usprawnieniu funkcjonowania państwa. Laureaci konkursu zostali zaproszeni do rocznego programu.

Kancelaria będzie dążyć do wykorzystania wszystkich nadesłanych projektów, tworząc płaszczyznę wymiany doświadczeń, podejmie też próbę sformowania zespołów gotowych do dalszej pracy nad poszczególnymi zagadnieniami polityki państwa, takimi jak np. wyzwania demograficzne, bezpieczeństwo Polski, polityka zagraniczna i promocja Polski za granicą, konkurencyjność gospodarki. Dyskusja nad tymi zagadnieniami, wraz z zaproszeniem do wspólnego działania partnerów rządowych, samorządów i organizacji pozarządowych, będzie okazją do prezentacji najważniejszych problemów i może się okazać

Jednym z filarów społeczeństwa obywatelskiego są silne i niezależne organizacje pozarządowe oraz aktywni obywatele. Zorganizowano szereg dyskusji w ramach Forum Debaty Publicznej w 2011 roku. Pod hasłem „Społeczeństwo obywatelskie – kapitał społeczny” toczyły się spotkania:

- *„Aktywność obywatelska – szanse i bariery” – podczas dyskusji omawiano prawne oraz praktyczne bariery funkcjonowania nieformalnych grup obywateli oraz organizacji pozarządowych. Wskazywano konieczność zmian, które w jeszcze większym stopniu ułatwiłyby zarówno powstawanie, jak i codzienne funkcjonowanie organizacji społecznych.*
- *„Rozwój społeczeństwa obywatelskiego, rozwiązania prawne i finansowe” – Debata dotyczyła problemów i możliwych rozwiązań w kwestii sytuacji finansowej organizacji pozarządowych oraz działań obywatelskich. Koncentrowała się przede wszystkim wokół Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Zapowiedziano przygotowanie projektu funkcjonowania Funduszu Inicjatyw Obywatelskich po 2013 roku.*
- *„Debata poświęcona projektowi Funduszu Inicjatyw Obywatelskich po 2013 roku” – w trakcie spotkania szczegółowo dyskutowano uwagi, które wpłynęły w trakcie konsultacji społecznych założeń do projektu FIO.*
- *„Propozycje zmian w ustawie Prawo o stowarzyszeniach” – główne zgłoszone postulaty to uproszczenie rejestracji, prostsza księgowość oraz likwidacja dotychczasowej, nieefektywnej formy nadzoru nad stowarzyszeniami.*

ważnym impulsem do większego zaangażowania środowisk akademickich w sprawy obywatelskie i państwowe.